

สัมฤทธิ์ผลของโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในจังหวัดกาญจนบุรี

Achievement of one Tambon One Product In Kanchanaburi province

บุษรา มัยอิง*
Budsara Mui-ink

บทคัดย่อ

คุณิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาสัมฤทธิ์ผลของโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในจังหวัดกาญจนบุรี (2) เพื่อเสนอแนะให้มีการปรับปรุงปัจจัยที่มีผลต่อสัมฤทธิ์ผลของโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในจังหวัดกาญจนบุรี ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมระหว่างการวิจัยในเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ การวิจัยเชิงคุณภาพใช้เครื่องมือการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ในโครงการ OTOP จำนวน 9 รายและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการ OTOP จ.กาญจนบุรีจำนวน 5 รายโดยเลือกแบบเจาะจงและศึกษาจากเอกสารจากหน่วยงานของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องในโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ซึ่งเป็นงานวิจัยและการประเมินผลของหน่วยงานราชการ จำนวน 5 แห่งวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์และสังเคราะห์ ส่วนการวิจัยในเชิงปริมาณผู้วิจัยใช้แบบสอบถามโดยเก็บจากประชากรในชุมชนหมู่บ้าน OTOP ต.หนองขาว อ.ท่าม่วง จ.กาญจนบุรี กำหนดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

ผลการวิจัย พบว่า 1. สัมฤทธิ์ผลของโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ด้านต่าง ๆ เป็นดังนี้ (1) สัมฤทธิ์ผลด้านการสร้างงาน สร้างรายได้แก่ชุมชน ผลการดำเนินโครงการ ทำให้ประชากรที่ศึกษาเกิดการสร้างงานและมีรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 62.34 เพิ่มขึ้น 1 เท่า จากรายได้เดิมและเปลี่ยนจากอาชีพเดิมที่ประกอบอยู่และอาชีพแม่บ้าน เกษียณ หรือว่างงาน มาเป็นผู้ผลิตผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์เป็นอาชีพหลักและยังคงประกอบอาชีพหลักอาชีพเดิม แต่ทำการผลิตผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์เป็นอาชีพเสริมรายได้ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น (2) สัมฤทธิ์ผลด้านการสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชน ผลการศึกษาพบว่า คนในชุมชนมีการทำกิจกรรมร่วมกัน และมีการประชุมกันในแต่ละเดือน โดยผู้ประกอบการมีการนำแรงงานที่เป็นคนในชุมชนมาเป็นแรงงานในการผลิตทำให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชน ไม่ว่าจะเป็นการสร้างเครือข่ายการบริหารจัดการให้พึ่งพาตนเองได้ การประชุมหารือถึงปัญหาต่าง ๆ ของโครงการร่วมกัน (3) สัมฤทธิ์ผลด้านการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ผลการศึกษาพบว่า การผลิตผลิตภัณฑ์นั้นเป็นผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากการนำผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่แล้วมาสร้างเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีราคาสูงขึ้นและ ผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากการคิดขึ้นมาใหม่ นอกจากนี้ผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากภูมิปัญญาในท้องถิ่นที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ และผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากภูมิปัญญาในท้องถิ่นที่มาจากที่อื่นมาผลิตนั้นใช้วัตถุดิบภายในชุมชน มากกว่า 50% มาผลิตเป็นผลิตภัณฑ์อีกทั้งโครงการมีส่วนช่วยให้มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาปรับใช้ในการดำเนินกิจกรรมทำให้เกิดการสืบสานวัฒนธรรมของชุมชน (4) สัมฤทธิ์ผลด้านการส่งเสริมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ผลการศึกษาพบว่า ผู้เป็นเจ้าของกิจการและแรงงานที่ใช้ในการดำเนินการผลิต ส่วนใหญ่เป็นสตรีโดยมีการสร้างเครือข่าย ด้วยการรวมกลุ่มของแต่ละกลุ่มผลิตภัณฑ์และมีการร่วมกันทำกิจกรรมอย่างไม่เป็นทางการและมีแนวโน้มเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง

* นักศึกษาปริญญาเอก สาขารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี 10170

PhD student Public Administration, Faculty of Political Science, Bangkok Thonburi University 10170
ภายใต้การควบคุมของ ว่าที่ร.ต.ดร.อนันต์ โพธิกุล Corresponding author : bamee1977@ hotmail.com

2. ปัจจัยที่มีผลต่อสัมฤทธิ์ผลของโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ที่สำคัญได้แก่การวางนโยบายเพื่อยกมาตรฐานการครองชีพให้ดีขึ้น การทำให้ชาวบ้านได้ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ การทำให้ชาวบ้านรู้จักวิธีการทำธุรกิจ และการเข้าถึงแหล่งเงินทุน

คำสำคัญ : สัมฤทธิ์ผล โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ จังหวัดกาญจนบุรี

ABSTRACT

This dissertation is intended to (1) study the effectiveness of one Tambon One Product In Kanchanaburi province (2) Suggestions for improving the factors affecting the achievement of one Tambon one product project in Kanchanaburi province. To be more suitable. This research is a mixture of qualitative and quantitative research focusing on qualitative rather than quantitative research. The samples were interviewed by OTOP producers in the villages of OTOP, Nong Khao, Kanchanaburi province. And in-depth interviews with agencies related to the OTOP project in Kanchanaburi Province, and 5 research and evaluation reviews from government agencies to summarize the qualitative data for the evaluation of the OTOP project in Kanchanaburi. In quantitative research, the questionnaire was collected from the population of OTOP village, Nongkhao district, Kanchanaburi province, with a sample of 400 people using questionnaires and indepth interview to evaluate achievement and study factors affecting Tambon One Product Project

1. The results of the research show that the achievement of one Tambon one product is as follows. (1) Achievement in job creation. Create a community .Project performance 62.34 per cent of the study population generated employment and incomes, an increase of one percentage point from the original income, and from the former occupation and retirement or unemployed housewives. One product Primary occupation And still occupation of the original occupation. But produce one Tambon product. One product As a career supplement, income has increased. Both from product sales and average family income. It can be seen that most of all the jobs that were done when making a product in one Tambon One Product project resulted in the creation of a career. Make more money for people in the community. (2) Achievement in Strengthening Community. People in the community have common activities. And there are meetings each month. By the entrepreneur, the labor force in the community is the labor force to produce. The result of the project strengthens the community. Whether to build a self-reliant management network. Meetings discuss different issues. Any of the joint projects (3) Achievement in the promotion of local wisdom. Product manufacturing is a product of existing products that are built into higher priced products and The product of the new thinking. In addition, products derived from local wisdom inherited from the ancestors. And products derived from local wisdom come from elsewhere. However, entrepreneurs. Using

more than 50% of the ingredients in the community to produce products, the project has helped to bring local wisdom into use. (4). Achievement in promoting human resources development. The owner of the business and the labor used in the production. Mostly women are created by networking. With the integration of each product group. Set up a committee or representative to coordinate. And there is an unofficial and uninterrupted activity.

2. Factors affecting the achievement of one Tambon one important products are the policy to raise the standard of living. The villagers used the local wisdom to benefit. Making people know how to do business. Access to finance

Keywords: achievement, One Tambon one product, Kanchanaburi province

1. บทนำ

โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์หรือ OTOP คือ ONE TAMBON ONE PRODUCT เป็นโครงการที่รัฐบาลกำหนดขึ้นเพื่อต่อสู้กับความยากจน เมื่อพ.ศ. 2544 โดยมีแนวคิดในการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ของชุมชนบนพื้นฐานของภูมิปัญญาชาวบ้าน วัฒนธรรมประเพณี และการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน และกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพ มาตรฐาน ตรงกับความต้องการของตลาด เพื่อก่อให้เกิดรายได้ของชุมชนโดยนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นสินค้าหรือบริการอย่างมีคุณภาพ โดยคำนึงถึงเอกลักษณ์ของท้องถิ่นจนเป็นที่ยอมรับของสากลและเป็นการนำศักยภาพของท้องถิ่นเช่นวัตถุดิบหรือความชำนาญที่มีอยู่มาพัฒนาเป็นสินค้าหรือการบริการด้วยความคิดอย่างสร้างสรรค์ และนำไปสู่การพึ่งพาตนเองอีกทั้งเป็นการกระตุ้นให้คนในท้องถิ่นสร้างรายได้ด้วยตนเองโดยมีปรัชญาของ โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ที่ว่า “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” เป็นแนวทางประการหนึ่ง ที่จะสร้างความเจริญแก่ชุมชนให้สามารถยกระดับฐานะความเป็นอยู่ของคนในชุมชนให้ดีขึ้น โดยการผลิตหรือจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น ให้กลายเป็นสินค้าที่มีคุณภาพ มีจุดเด่นเป็นเอกลักษณ์ของตนเองที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น สามารถจำหน่ายในตลาดทั้งภายในและต่างประเทศ โดยมีหลักการพื้นฐาน 3 ประการ คือ 1. ภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่สากล (Local Yet Global) 2. พึ่งตนเองและคิดอย่างสร้างสรรค์ (Self-Reliance-Creativity) 3. การสร้างทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Development) ซึ่งผลิตภัณฑ์ ไม่ได้หมายถึงตัวสินค้าเพียงอย่างเดียวแต่เป็นกระบวนการทางความคิดรวมถึงการบริการ การดูแลการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การรักษาภูมิปัญญาไทย การท่องเที่ยว ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี การต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อให้กลายเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ มีจุดเด่น จุดขายที่รู้จักกันแพร่หลายไปทั่วประเทศและทั่วโลก อนึ่งคณะกรรมการอำนวยการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ได้กำหนดผลสัมฤทธิ์ของโครงการไว้ คือ ระดับผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจของโครงการ คือ ยกระดับรายได้ของชุมชนในท้องถิ่น และระดับเป้าหมายสูงสุดของโครงการคือ เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน เพื่อให้เกิดการพัฒนาชุมชนแบบยั่งยืน และสร้างความสมดุลให้เกิดขึ้นในชุมชน

โดยจากผลของการกำหนดผลสัมฤทธิ์ของโครงการดังกล่าวไว้ซึ่งเป็นเป้าหมายของโครงการดังนั้น ผู้วิจัยจึงให้ความสำคัญและมีความสนใจที่จะทำการศึกษาเกี่ยวกับสัมฤทธิ์ผลของนโยบายโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ของหมู่บ้าน OTOP ในจังหวัดกาญจนบุรี เมื่อนำไปปฏิบัติแล้วเกิดผลสัมฤทธิ์เพียงใด การบริหารจัดการกับสัมฤทธิ์ผลตามนโยบายโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์เป็นอย่างไร ปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลให้

โครงการประสบความสำเร็จและไม่ประสบความสำเร็จ รวมทั้งศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นในโครงการเพื่อหาแนวทางปรับปรุงและพัฒนาโครงการให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสัมฤทธิ์ผลของโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในจังหวัดกาญจนบุรี
2. เพื่อเสนอแนะให้มีการปรับปรุงปัจจัยที่มีผลต่อสัมฤทธิ์ผลของโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในจังหวัดกาญจนบุรี ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องสัมฤทธิ์ผลของโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในจังหวัดกาญจนบุรี ผู้วิจัยได้ผสานแนวคิดจากการงานวิจัย บทความวิชาการ และแนวคิดทฤษฎีจาก อารยา อิงไพบุลย์กิจ และ ลภวัน ทองนำ (2556); กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย (2545) ; จีระ กาญจนภักดิ์ และพนอจิต เหล่าพูลสุข (2541); ชูศักดิ์ เดชเกรียงไกรกุล และ นิทัศน์ คณะวรรณ (2545); ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ (2550); ภาสกร นันทพานิช กรรณิการ์ บังเกต และ ศาครินทร์ ดวงตะวัน (2549) ; บุญอนันต์ พิณยทรัพย์ และพลาพรรณ คำพรรณ (2549); ธนาวุฒิ พิมพ์กี และจันทนา ฤทธิสมบุรณ์ (2553) จนได้ข้อสรุปว่า การประเมินผลการดำเนินงานของโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ควรประเมินจาก 4 มิติ คือ

1. สัมฤทธิ์ผลด้านการสร้างงานสร้างรายได้แก่ชุมชน
2. สัมฤทธิ์ผลด้านการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน
3. สัมฤทธิ์ผลด้านการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น
4. สัมฤทธิ์ผลด้านการส่งเสริมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องสัมฤทธิ์ผลของโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นหลักและการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อเสริมในการวิเคราะห์สัมฤทธิ์ผลของโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ โดยมีรายละเอียดของการดำเนินการวิจัยดังนี้

3.1 แหล่งข้อมูล

3.1.1 ข้อมูลขั้นปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ศึกษาจากภาคสนามโดยการใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3.1.2 ข้อมูลขั้นทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการศึกษา เอกสาร ซึ่งได้จากหนังสือ งานวิจัย บทความ วารสาร และวิทยานิพนธ์ตลอดจนข่าวสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดกรอบแนวคิด และลักษณะประเด็นปัญหาการศึกษาวิจัย

3.2 ประชากรที่ศึกษาและกลุ่มตัวอย่าง

3.2.1 ผู้เกี่ยวข้องและผู้รู้จัก อาทิ ผู้ผลิต ผู้ประกอบการในโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ของหมู่บ้าน OTOP บ้านหนองขาว อำเภอบางแพ จังหวัด กาญจนบุรี ซึ่งเป็นผู้ผลิตสินค้า OTOP จำนวน 9 ราย ดังนี้

1. กลุ่มแม่บ้านหนองขาว
2. กลุ่มหัตถกรรมไม้ไผ่หนองขาว
3. กลุ่มทอผ้าพื้นเมืองหนองขาว
4. กลุ่มสตรีสหกรณ์หนองขาว
5. กลุ่มมัดย้อมทอผ้าหนองขาว
6. กลุ่มผ้าทอมือบ้านหนองขาว
7. กลุ่มสตรีสหกรณ์บ้านหนองขาว
8. อนุรักษ์จิ่วเวอรี่
9. เครื่องประดับหินสีถนอมวง

3.2.2 ประชาชนในหมู่บ้าน OTOP บ้านหนองขาว ตำบล หนองขาว อำเภอบางแพ จังหวัดกาญจนบุรี

3.2.3 หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องในโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ใน จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 5 ราย ได้แก่ สำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัดกาญจนบุรี โดยในการสัมภาษณ์จะไม่เปิดเผยชื่อ สกุล และตำแหน่งของผู้ให้สัมภาษณ์

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

3.3.1 แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของประชาชนในหมู่บ้าน OTOP บ้านหนองขาว จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 400 ราย โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นการเลือกคำตอบ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนในหมู่บ้าน OTOP เพื่อแสดงความคิดเห็นในประเด็นคำถามเกี่ยวกับสัมฤทธิ์ผลของโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ 8 ประเด็น รวม 43 ข้อ ดังนี้

1. ด้านการบริหารจัดการโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ 16 ข้อ
2. ด้านการมีรายได้เพิ่มขึ้นและการสร้างงานสร้างรายได้แก่ชุมชน 5 ข้อ
3. ด้านความเข้มแข็งของชุมชน 4 ข้อ
4. ด้านคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น 2 ข้อ
5. ด้านการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น 2 ข้อ
6. ด้านการพัฒนาที่ยั่งยืน 2 ข้อ
7. ด้านความสมดุล 3 ข้อ
8. ด้านการส่งเสริมและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ 3 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นข้อเสนอแนะ ความคิดเห็น และปัญหาที่เกี่ยวกับโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์

3.3.2. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

การวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ เรื่องสัมฤทธิ์ผลของโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ โดยมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับ ปัจจัยที่ส่งผลต่อสัมฤทธิ์ผลของโครงการข้อดี ข้อเสีย รัฐเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องอย่างไร โครงการมีส่วนช่วยให้ชุมชนเข้มแข็งได้อย่างไร โครงการสร้างงานสร้างรายได้ให้ชุมชนจริงหรือไม่ ปัญหาที่เกิดขึ้น โครงการมีการพัฒนาอย่างไร โครงการมีการบริหารจัดการอย่างไร มีการดำเนินการอย่างไร

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) โดยการหาค่าร้อยละ (Percentage) ในการอธิบายลักษณะของกลุ่มตัวอย่างและผลการตอบคำถามในเรื่องสัมฤทธิ์ผลของโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์

3.4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ นำข้อมูลในเชิงพรรณนาเพื่อการวิเคราะห์และสังเคราะห์ร่วมกับผลที่ได้จากการสัมภาษณ์เจาะลึก และการจดบันทึก รวมทั้งการสรุปจากเอกสารหลักฐานต่างๆในเชิงประจักษ์

4. ผลการวิจัย

4.1 ผลการวิจัยเชิงปริมาณ

4.1.1 ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการบริหารจัดการของนโยบายโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์

การวางแผน ผลการศึกษา พบว่าโครงการมีขั้นตอนการดำเนินการที่สมบูรณ์ และมีการทบทวนและปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการที่สมบูรณ์ และมีการทบทวนและปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการ การประสานงาน ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มสมาชิกมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องการทำกิจกรรมร่วมกันอยู่ในระดับ 1 รองลงมาคือการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างสมาชิกในแต่ละกลุ่ม การเชิญหน่วยงานอื่นมาร่วมหารือแก้ไขปรับปรุงพัฒนาโครงการ และการติดตามการดำเนินงานในหน่วยงานในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการ OTOP อยู่ในระดับสุดท้าย

ด้านการมีส่วนร่วม ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มสมาชิกในความสำเร็จและเรียงลำดับด้านการมีส่วนร่วมในเรื่องการมีส่วนร่วมในการสรรหาคัดเลือกสมาชิก การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการบริหารจัดการโครงการ

4.1.2 ผลการวิเคราะห์ด้านการมีรายได้เพิ่มขึ้น

ผลการวิจัยพบว่าเมื่อสมาชิกเข้าร่วมโครงการ OTOP ทำให้สมาชิกหรือคนในชุมชนจากกลุ่มตัวอย่างมีรายได้เพิ่มขึ้น อยู่ในระดับ 3,001-4,000 บาท และ 4,001-5,000 บาท ได้อยู่ที่ร้อยละ 31.50 และร้อยละ 30.25 ตามลำดับ

4.1.3 ผลการวิเคราะห์ด้านผลต่อความเข้มแข็งของชุมชน

ในการประเมินกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นและให้ระดับการประเมินในหัวข้อโครงการ OTOP มีส่วนช่วยให้เกิดการเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน ทำให้ชุมชนมองเห็นค่าปัญหา เข้าใจปัญหา และร่วมกันหาทางแก้ไข และ โครงการ OTOPทำให้เกิดการสืบสานวัฒนธรรมชุมชน และการสร้างสัมพันธ์ที่ดีมีการช่วยเหลือพึ่งพากันในชุมชนแบบมีส่วนร่วม

4.1.4 ผลต่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ประเมินว่า โครงการ OTOP มีส่วนช่วยเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ และทักษะในการประกอบอาชีพ สร้างความมั่นคงในการประกอบอาชีพ อีกทั้งมีส่วนช่วยให้คนในชุมชนมีรายได้มีงานทำ และยังช่วยลดการย้ายถิ่นฐานไปนอกชุมชน

4.1.5 ด้านผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชน

ผลการศึกษาด้านผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชน พบว่าโครงการ OTOP ช่วยให้การทำกิจกรรมของกลุ่มมีแนวโน้มเกิดความยั่งยืน ในส่วนระดับความคิดเห็นว่าโครงการ OTOP ช่วยให้ผลิตภัณฑ์ของชุมชนเป็นที่ยอมรับและช่วยเพิ่มการรู้จักในตลาด และมีแนวโน้มได้รับการยอมรับมากขึ้น

4.1.6 ด้านผลต่อความสมดุลในชุมชน

ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในเรื่อง โครงการ OTOP ส่งเสริมให้ผลิตทรัพยากรขึ้นเองในชุมชน และส่งเสริมให้ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนให้คุ้มค่า อีกทั้ง โครงการ OTOP ที่มีนั้นสนับสนุนให้ผลิตทรัพยากรเพื่อทดแทนที่ใช้ไปเพื่อการผลิตผลิตภัณฑ์ OTOP ในชุมชน และโครงการ OTOP ช่วยให้การใช้ทรัพยากรในชุมชนนั้นคำนึงถึงการรักษาสภาพแวดล้อม สภาพธรรมชาติของชุมชนให้คงอยู่ อยู่ในระดับที่ร้อยละ 48 และมากที่สุดที่ร้อยละ 41.75 ตามลำดับ

4.1.7 ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดว่าโครงการ OTOP มีส่วนช่วยส่งเสริมหรือมีการส่งเสริมและให้ความสำคัญกับบทบาทสตรีและบุรุษในการเข้าร่วมทำกิจกรรมในโครงการและร้อยละ 48.75 โครงการมีส่วนช่วยให้คนในชุมชนมีความสามารถในการบริหารมีความรู้ด้านการตลาดและการบริหารทรัพยากรมนุษย์

4.2 ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผลการสัมภาษณ์เจาะลึก สามารถ สรุปแยกเป็นรายประเด็น ได้ดังนี้

4.2.1 คนในชุมชนที่เคยผลิตและขายในลักษณะเป็นอาชีพเสริมอยู่เดิม (คือไม่มีทั้งโรงงานเครื่องจักร ทุน) ได้รับคำชักชวนจากพัฒนาชุมชนให้เข้าร่วมโครงการฯ เพื่อให้เป็นผลงานจากการมีกลุ่มมาลงทะเบียนและส่งผลิตภัณฑ์มาคัดสรรหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ เท่านั้น ซึ่งกลุ่มเหล่านี้มักไม่ได้รับความช่วยเหลือเท่าใดนัก และมักไม่ได้รับการตอบสนองตามความต้องการที่ได้เสนอไป ทำให้มีการตั้งข้อสังเกตกันว่าโครงการฯให้ความช่วยเหลือเฉพาะกลุ่มที่มีความพร้อมอยู่แล้ว

4.2.2 การดำเนินการจากที่มีการขอความช่วยเหลือโดยเฉพาะด้านทุนล่าช้ามาก หรือทางการไม่ให้ความสนใจเท่าที่ควร ความช่วยเหลือจากหน่วยงานราชการบางครั้งมีน้อยมาก โดยเฉพาะจากระดับสูง (ที่ไม่ใช่พัฒนาการชุมชน) นอกจากนั้นเรื่องที่ขอความช่วยเหลือ มักไม่ตรงตามความต้องการของกลุ่ม ส่งผลให้ความช่วยเหลือที่ได้รับมา เช่น อุปกรณ์/เครื่องจักร ไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม จึงต้องเก็บไว้โดยไร้ประโยชน์

4.2.3 การจัดแสดงสินค้าไม่ทั่วถึง และการประชาสัมพันธ์ข่าวสารข้อมูลในการนี้ยังมีอยู่ในวงจำกัด ทำให้มีกลุ่มชุมชนอีกจำนวนมากที่ไม่ได้เข้าร่วมการจัดแสดงสินค้า หรือเข้าร่วมในกิจกรรมโครงการฯ

4.2.4 การมีอุปทานผลผลิตที่มากจนล้นตลาด อันมาจากการเป็นสินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ที่ซ้ำกันมากมาย ทำให้เกิดปัญหาด้านการตลาดเป็นอย่างมาก เพราะไม่มีแหล่งตลาดที่เพียงพอ อีกทั้งการไปจำหน่ายของกลุ่มที่มีขนาดเล็กต้องช่วยตนเองค่อนข้างมาก

4.2.5 สาเหตุส่วนหนึ่งที่ทำให้ชุมชนมีรายได้จากการผลิตสินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ไม่เพียงพอเนื่องจากสินค้าที่กลุ่มผลิตนั้นมีต้นทุนสูง ซึ่งเกิดจากการที่ต้องซื้อวัตถุดิบจากแหล่งอื่น เพราะไม่สามารถผลิตวัตถุดิบเหล่านั้นได้ในท้องถิ่น เมื่อต้นทุนสูง ผลกำไรหรือรายได้จึงลดลง จึงไม่มีโอกาสในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพดีขึ้น ซึ่งเห็นได้ว่าข้อจำกัดสำคัญ ได้แก่ วัตถุดิบที่ไม่สามารถผลิตได้ในท้องถิ่น ดังนั้นหากภาครัฐเข้าไปให้คำแนะนำในเรื่องผลิตภัณฑ์ใหม่ที่มีการใช้วัตถุดิบที่สอดคล้องกับชุมชนมากขึ้น และ/หรือมีวัตถุดิบที่สามารถควบคุมราคาได้ ก็อาจจะทำให้กลุ่มชุมชนมีความเข้มแข็งได้

4.2.6 การส่งเสริมจากภาครัฐ ควรเริ่มจากการคัดเลือกผลิตภัณฑ์ที่กลุ่มชุมชนควรผลิตอย่างเหมาะสม โดยการเลือกผลิตภัณฑ์ที่ชุมชนจะผลิตนี้ จำเป็นต้องดำเนินการควบคู่กับศักยภาพทางการตลาด กล่าวคือ การจัดหาช่องทางการตลาดให้กับกลุ่มชุมชนอย่างเหมาะสม เนื่องจากทั้ง 2 ด้านนี้จะเป็นจุดแข็งสำคัญของการ

พัฒนากลุ่มอย่างยั่งยืน จากการสัมภาษณ์พบว่า กลุ่มชุมชนต้องการผลิตสินค้าที่ตรงกับความต้องการของตลาด และพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้อง หากภาครัฐเข้ามาให้คำแนะนำและช่วยเหลือ ทั้งทางด้าน การผลิตและการตลาด)

4.2.7 การอบรมที่ภาครัฐจัดนั้น มีจำนวนบ่อยครั้งเกินไปจนกลายเป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพ โดยที่ยังมีลักษณะเป็นการอบรมทั่วไปมากกว่าการอบรมเฉพาะทางที่ให้ประโยชน์ได้เต็มที่นอกจากนั้นมักมี เนื้อหาที่ค่อนข้างซ้ำและทับซ้อน ทำให้เสียงบประมาณไปอย่างไม่มีคุณค่า ดังนั้นควรมีการสำรวจความต้องการ ของกลุ่มต่างๆก่อนว่า กลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชนต้องการความรู้ในเรื่องอะไร ผลสำเร็จไม่ควรเป็นแค่มีจำนวน ผู้เข้าร่วมได้ตามเป้าหมายเท่านั้น

5. สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปและอภิปรายผล

5.1.1 โครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์นั้น เป็นโครงการที่ดีในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ทั้งนี้ จาก การที่รัฐบาลได้มีการส่งเสริมและมีการสนับสนุนโครงการอย่างสามารถเห็นได้อย่างชัดเจน ก่อให้เกิดการตื่นตัว ของประชาชน และทางภาคเอกชน ทำให้เกิดการขยายตัวของเศรษฐกิจโดยรวม ที่มีเศรษฐกิจชุมชนเป็นฐาน ราก และชุมชนก็ได้รับผลประโยชน์จากการเข้าร่วมโครงการโดยทั้งทางตรงและทางอ้อม ไม่เหมือนการพัฒนา ประเทศในช่วงเวลาก่อนเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ ที่ภาครัฐใช้การพัฒนาอุตสาหกรรมเป็นตัวตั้งในการพัฒนา โดยที่ ชุมชนได้รับเพียงแค่ค่าจ้างแรงงานเท่านั้น แต่การพัฒนาของโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์นั้น ชุมชนที่เข้า ร่วมโครงการ ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาด้วย ก่อให้เกิดความสามัคคีกันภายในกลุ่ม มีรายได้ที่เพิ่มมากขึ้น มี จำนวนการอพยพย้ายถิ่นฐานลดลง ก่อให้เกิดความไม่แออัดในตัวเมือง มีการส่งเสริมความรู้และภูมิปัญญา ท้องถิ่น และเป็นการสืบสานวัฒนธรรมไทย เป็นต้น

5.1.2. ในส่วนของผลกระทบที่เกิดขึ้นจากโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์นั้น ไม่ว่าจะ เป็นในด้าน การลอกเลียนแบบ ผลิตภัณฑ์ไม่ได้มีคุณภาพและมาตรฐานที่ดีพอ เกิดการแตกแยกของการรวมกลุ่ม ไม่มีการ พัฒนาอย่างต่อเนื่องและมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ค่อนข้างน้อย ผู้วิจัยเห็นว่า เกิดจากการที่ภาครัฐมีการ กำหนดนโยบายการพัฒนาที่ผิดพลาดในบางส่วน ทั้งนี้ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า จากการที่ภาครัฐให้การ สนับสนุนทางด้านทุน หรือเงินลงทุนให้แก่ผู้ผลิตนั้น ก่อให้เกิดการรวมกลุ่มกันเฉพาะกิจ เพื่อที่จะขอเงิน สนับสนุนในการดำเนินงานของโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ แต่การรวมกลุ่มที่เกิดขึ้น ไม่ได้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อที่จะทำให้ชุมชนของตนเข้มแข็งขึ้น แต่เป็นการรวมกลุ่มที่หวังเฉพาะการได้รับกำไรเท่านั้น ยกตัวอย่างเช่น ในช่วงที่มีการตื่นตัวของผลิตผลกระจับดำขึ้น ราคาต่อกิโลกรัมมีมูลค่าที่สูงมาก ทั้งนี้ มีผู้สนใจและได้ขอรับการ สนับสนุนจากภาครัฐเป็นจำนวนมาก โดยที่ไม่มีการควบคุม เมื่อกระแสการตื่นตัวลดน้อยลงราคาผลผลิตต่อ กิโลกรัมก็ลดลงอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้มีผู้ประกอบการหลายรายต้องล้มหายตายจากไปในที่สุด ทั้งนี้ หากมีการ ต่อ ยอดผลิตภัณฑ์ก็จะทำให้ผลิตภัณฑ์มีมูลค่าที่เพิ่มขึ้นในที่สุด อีกทั้งในประเทศญี่ปุ่นนั้นมิได้ให้ความสำคัญกับ การให้การช่วยเหลือทางด้านเงินลงทุน แต่เป็นการให้ความช่วยเหลือในด้านอื่นๆ เช่น เทคโนโลยี การตลาด การเรียนรู้ และการฝึกอบรม ถึงขนาดที่มีการจัดทำโรงเรียนที่จัดสอนทางด้านนี้โดยเฉพาะ ในส่วนของประเทศ ไทยนั้น ถึงแม้ในทางนโยบายจะไม่มี การช่วยเหลือทางด้านเงินลงทุนเป็นสำคัญนั้น แต่จากการสัมภาษณ์ก็ พบว่ามีหน่วยงานอื่นๆที่ให้การสนับสนุนทางด้านเงินลงทุนแทน ดังนั้น ผู้ที่เข้าร่วมโครงการในบางรายอาจที่จะ เป็นผู้รวบรวมคนให้เป็นกลุ่มเป็นก้อน และขอความช่วยเหลือจากทางด้านเงินลงทุนจากภาครัฐ แต่การรวมตัวกัน ดังกล่าวมีมาไม่นานพอ ที่จะทำให้เกิดความเข้าใจ เกิดความผูกพัน มีความคิดและอุดมการณ์ร่วมกัน แต่เป็น การรวมกลุ่มจากการเห็นกำไรร่วมกัน ซึ่งตามสถิติที่ผู้วิจัยได้ค้นพบจากการสัมภาษณ์สามารถพบได้ว่า 100 %

จากกลุ่มชุมชนที่ประสบความสำเร็จมีการดำเนินการมาแล้ว ก่อนที่จะเกิดโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์เสียอีก

5.1.3. โครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์เป็นโครงการที่ดีแต่ขาดการสนับสนุนที่ถูกต้อง โดยที่ผ่าน มา ภาครัฐต้องการที่จะเห็นผลเร็ว อาจเพื่อผลประโยชน์ของการเลือกตั้ง จึงทำให้มีการข้ามขั้นตอนไปในหลาย ขั้นตอน ทั้งนี้ ที่ผ่านมาภาครัฐต้องการการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ในความเห็นของผู้วิจัย เห็นว่าภาครัฐควรหัน กลับมาเริ่มต้นที่ความเข้มแข็งของชุมชน ส่งเสริมให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีการสร้างเครือข่ายต่างๆในการ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ดังนั้นควรที่จะเริ่มจากการพัฒนาส่วนที่เล็กก่อน เพื่อเสริมสร้างความแข็งแกร่งของ โครงการอย่างแท้จริง เช่น การพัฒนาด้านทรัพยากรมนุษย์ เพราะที่ผ่านมารัฐได้สร้างยอดขายและการ แข่งขัน โดยหวังว่าจะให้การพัฒนามนุษย์ตามมาภายหลัง ซึ่งอาจมองได้ว่าเป็นหลักการของระบบทุนนิยม

5.1.4. การที่จะทำให้ประเทศสามารถพัฒนาได้ตามหลักการที่เหมาะสมกับประเทศของเราเอง ควรที่จะ พัฒนาในหลักการของ เศรษฐกิจชุมชนเพราะต้องยอมรับว่าประเทศของเรานั้นไม่มีพื้นฐานทางด้าน เทคโนโลยี หรือ ระบบอุตสาหกรรมที่เข้มแข็งพอ เราจึงควรที่จะทำการพัฒนาในสิ่งที่เรามี สิ่งที่มีคุณค่ากับเรา และเป็นจุดแข็งของเรามากที่สุด นั่นคือประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่ดั้งเดิมที่ดั้งเดิมของเรานั้นเอง โดยพัฒนา ตามความพอเพียง ตามหลักคำสอนพุทธศาสนาที่เป็นศาสนาที่สำคัญของประเทศเรา โดยไม่จำเป็นต้อง พัฒนาให้เท่าเทียมทันและแข่งขันกับต่างประเทศตลอดเวลา แต่ให้พัฒนาตามความพอดีของประเทศเองแต่ไม่ เสียเปรียบประเทศอื่นนั่นเอง

5.2 ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้ในการวิจัยครั้งนี้

5.2.1 ในด้านของปัจจัยที่มีผลต่อสัมฤทธิ์ผลของโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ที่สำคัญประการ แรกนโยบายของโครงการOTOPเพราะนโยบายดังกล่าวช่วยยกมาตรฐานการครองชีพให้ดีขึ้นประการที่สอง โครงการOTOPทำให้ชาวบ้านได้ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ประการที่สามโครงการOTOPทำให้ ชาวบ้านรู้จักวิธีการทำธุรกิจถึงแม้จะเป็นธุรกิจขนาดย่อมก็ตามประการที่สี่โครงการOTOPสามารถเข้าถึงแหล่ง เงินทุนได้ง่ายเพราะเป็นโครงการที่รัฐส่งเสริมและสนับสนุนอย่างเต็มที่ประการที่ห้าโครงการOTOPช่วยให้ ชาวบ้านมีงานทำนอกเหนือจากงานเดิมที่ทำอยู่แล้ว เสนอแนะให้มีการปรับปรุงปัจจัยที่มีผลต่อสัมฤทธิ์ผลของ โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น คือ พยายามทำให้ชาวบ้านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ โครงการOTOPอย่างแท้จริงมีฉะนั้นก็ยากที่ชาวบ้านจะเข้าร่วมโครงการ และผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จ ควรให้ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้ประกอบการที่มีความรู้ในโครงการ และโครงการOTOPควรได้รับการ สนับสนุนจากรัฐบาลอย่างต่อเนื่องและควรให้ผู้ประกอบการOTOPที่ศึกษาดูงานโครงการOTOPที่ประสบ ความสำเร็จอย่างสูงทั้งในและต่างประเทศเช่นประเทศญี่ปุ่น

5.2.2 การปรับปรุงปัจจัยที่สร้างสัมฤทธิ์ผลของโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ได้แก่ (1) การ วางแผน ผลการศึกษาพบว่า ในขั้นตอนการดำเนินการจัดทำ ควรมีการวางระบบขั้นตอนในการดำเนินการ จัดทำแผนใหม่ โดยควรมีความชัดเจนในทุกกระบวนการขั้นตอน (2) ด้านการประสานงาน ผลการศึกษาพบว่า การเชิญหน่วยงานราชการ หรือองค์กรพัฒนาเอกชนมาร่วมประชุมเกี่ยวกับโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ยังน้อยเท่าที่ควรจะเป็น ดังนั้น ควรมีการประสานงานเกี่ยวกับหน่วยงานทุกภาคส่วนของจังหวัดกาญจนบุรี ที่ เกี่ยวข้องกับนโยบายหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ เช่น กระทรวงพาณิชย์ และกระทรวงอุตสาหกรรมให้เข้ามามี ส่วนร่วมในการขับเคลื่อนนโยบายดังกล่าว (3) ด้านการมีส่วนร่วม ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการ ใช้จ่ายงบประมาณของชุมชนยังขาดการมีส่วนร่วมและรับรู้ทำความเข้าใจในเรื่องดังกล่าว ควรเปิดเผย ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้จ่ายงบประมาณให้สมาชิกกลุ่ม OTOP ในจังหวัดกาญจนบุรีรับทราบเพื่อสร้างความ

โปร่งใส และควรให้สมาชิกกลุ่ม OTOP เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องการใช้จ่ายต่างๆ ในลักษณะการส่งตัวแทนมาร่วมเป็นกรรมการ

5.2.3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อสัมฤทธิ์ผลของโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องให้ความสนใจเกี่ยวกับ (1) การสร้างงาน สร้างรายได้แก่ชุมชน ผลการศึกษาพบว่า ควรขยายงานเดิมเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับผู้ผลิต/ผู้ประกอบการได้ และมีการขยายงานเดิมเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับชุมชนและ ควรร่วมมือกันแสวงหาผลิตภัณฑ์ใหม่เพื่อสร้างสมาชิกเพิ่มเติม อันจะนำไปสู่การขยายฐานของสมาชิกและเพิ่มรายได้ให้กับชุมชน นอกจากนี้ควรขยายตลาดในการจำหน่ายสินค้าเพื่อเพิ่มยอดขายต่อไป (2) ด้านความเข้มแข็งแก่ชุมชน ผลการศึกษาพบว่า ผู้ผลิต/ผู้ประกอบการสินค้าที่ขึ้นทะเบียนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ของจังหวัดกาญจนบุรี มีส่วนร่วมเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนเข้มแข็งยังน้อยมาก ดังนั้น ควรรณรงค์เพิ่มความสัมพันธ์กับผู้ผลิต/ผู้ประกอบการสินค้าที่ขึ้นทะเบียนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ทุกราย โดยการติดตามผลการประกอบการ สอบถามปัญหาอุปสรรค และออกเยี่ยมเยียนเพื่อให้คำแนะนำในเรื่องต่างๆ เช่น การส่งสินค้าเข้ามาจำหน่าย การขยายตลาดสินค้า เป็นต้น นอกจากนี้ควรมีการจัดกิจกรรมที่ให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วม เช่น การอบรมสัมมนาการพัฒนาผู้ผลิต/ผู้ประกอบการ สินค้าที่ขึ้นทะเบียนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ เป็นต้น (3) ด้านส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ผลการศึกษาพบว่า นำการใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นมาใช้ในโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ยังไม่เต็มที่เท่าที่ควร ดังนั้นควรคัดเลือกสินค้าที่เข้าร่วมโครงการโดยเน้นให้นำสินค้าที่มาจากการใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นเท่านั้น โดยควรสนับสนุนส่งเสริมผู้ผลิตสินค้า OTOP ในประเภทอาหารและเครื่องดื่ม ช่วยพัฒนาการบริหารจัดการ ปรับปรุงกระบวนการทำงานเพื่อให้ได้รับการรับรอง องค์การอาหารและยาเพิ่มขึ้น (4) ด้านส่งเสริมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ผลการศึกษาพบว่า ในการส่งเสริมบทบาทสตรีให้เข้าร่วมกิจกรรมผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ของจังหวัดกาญจนบุรี ควรส่งเสริมให้สตรีสมาชิกกลุ่ม OTOP เข้ามามีบทบาทในการมีส่วนร่วมดูแลกิจกรรมภายในโครงการ เช่น การประชาสัมพันธ์เปิดงานแสดงสินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ของจังหวัดที่เน้นงานฝีมือของกลุ่มสตรี เสื้อผ้า สมุนไพร และสินค้าประเภทเสริมความงาม (5) การส่งเสริมการทำระบบบัญชีให้แก่ผู้ผลิต โดยภาครัฐควรให้ความช่วยเหลือด้านความรู้และพัฒนาบุคลากรด้านบัญชี ด้วยการส่งเจ้าหน้าที่ไปฝึกอบรมบัญชีขั้นพื้นฐานให้กับผู้ผลิต

5.2.4 จากการประเมินผลโครงการหนึ่งตำบล มีข้อเสนอเชิงนโยบายบางประการให้ กับภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ (1) ภาครัฐต้องมีกระบวนการในด้านการประเมินผลและการติดตามโครงการฯ และวิเคราะห์ความต้องการเพื่อจัดโครงการฯ ที่มีความสอดคล้องกับปัญหาและเงื่อนไขที่เป็นอยู่ของกลุ่มผลิตภัณฑ์ ซึ่งผู้รับบริการในแต่ละโครงการฯ ควรเป็นกลุ่มที่มีปัญหาการดำเนินการ และมีความต้องการพัฒนาในลักษณะเดียวกัน เพราะนอกจากจะได้ประโยชน์จากโครงการฯ ที่ตรงตามความต้องการแล้ว กลุ่มที่เข้าร่วมโครงการยังสามารถหาทางออกที่เป็นการร่วมกันแก้ไขโดยมีภาครัฐเป็นผู้ให้การสนับสนุน มากกว่าที่รัฐจะเข้ามาแก้ไขปัญหาให้ทั้งหมด (2) เนื่องจากกระบวนการพัฒนาและเรียนรู้ตลอดเวลาเป็นเงื่อนไขสำคัญต่อการประสบผลสำเร็จของกลุ่ม ดังนั้นการดำเนินโครงการ OTOP จึงต้องคำนึงถึงการสร้างองค์ความรู้ ที่สนองต่อเป้าประสงค์นี้ให้มาก และให้ความรู้ตรงกับกลุ่มเป้าหมายอย่างเหมาะสม เช่น การจัดอบรมในเรื่องการเรียนรู้แผนการตลาดและแผนธุรกิจการบริหารวัตถุดิบคงคลัง การสร้างเครือข่ายทางเศรษฐกิจและสังคม (3) การจัดทำฐานข้อมูลการเข้าร่วมโครงการฯ เพื่อให้กระบวนการคัดสรรคนเข้าร่วมโครงการฯ ได้รับประโยชน์มากที่สุด และมีการกระจายโอกาสการเข้าร่วมโครงการฯ อย่างทั่วถึง (4) การจัดสรรงบประมาณทางด้านการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้กับกลุ่มผลิตภัณฑ์ OTOP ในลักษณะที่กลุ่มสามารถนำไปใช้เอง ซึ่งอาจทำได้ผ่านการเขียนโครงการฯ เพื่อของบประมาณสนับสนุนจากรัฐ เพราะการจัดโครงการฯ หลายโครงการมีความซ้ำซ้อนเป็นการสูญเสียเงินงบประมาณ โดยกลุ่มไม่ได้เกิดการพัฒนาอย่างแท้จริง (5) รัฐควรให้การสนับสนุนโครงการ

OTOP ประเภทที่มีความสอดคล้องกับแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงมากยิ่งขึ้น เนื่องจากแนวทางดังกล่าวถูกบรรจุไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในปัจจุบัน ในขณะที่เดียวกันกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชนที่มีการอนุรักษ์วัฒนธรรม ก็ควรได้รับความสนใจไม่น้อยไปกว่ากลุ่มผลิตภัณฑ์ที่สามารถมุ่งส่งออก ดังนั้นแนวทางที่รัฐพึงดำเนินการ คือ การจัดกลุ่มที่มีนัยสำคัญควรค่าต่อการส่งเสริมที่แตกต่างกัน เพื่อให้เกิดความสมดุลในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนอย่างยั่งยืน

5.3.. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

5.3.1 งานวิจัยดังกล่าวยังจำกัดพื้นที่ ในจังหวัดกาญจนบุรี ผู้ที่สนใจอาจจะศึกษาต่อยอด ไปยังจังหวัดอื่น ๆ เพื่อทำการศึกษาเชิงเปรียบเทียบ หรือหาความสัมพันธ์ของสัมฤทธิ์ผลที่เกิดขึ้นได้

5.3.2 ในการทำวิจัยเชิงปริมาณผู้วิจัยศึกษาเฉพาะสถิติพรรณนา เท่านั้นผู้ที่สนใจจะศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อสัมฤทธิ์ผลของโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในจังหวัดกาญจนบุรี สามารถที่จะค้นคว้า หาทฤษฎี และทำการวิจัยเพิ่มเติม เพื่อสร้างองค์ความรู้ที่มากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย. (2545). เอกสารดำเนินงานหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์. กรุงเทพฯ. : บริษัท บพิตรการพิมพ์ จำกัด.
- จีระ กาญจนภักดิ์ และพนอจิต เหล่าพูลสุข. (2541). **องค์ความรู้ยุทธศาสตร์เศรษฐกิจแบบพอเพียง. การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน.** กรุงเทพฯ : หจก.โรงพิมพ์ยูไนเต็ดโปรดักชั่น.
- ชูศักดิ์ เดชเกรียงไกรกุล และ นิทัศน์ คณะวรรณ. (2545). **การตลาด 1 ตำบล 1 ผลิตภัณฑ์ และธุรกิจ SMEs.** กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ. (2550). **ธุรกิจชุมชน เส้นทางที่เป็นไปได้.** กรุงเทพฯ : เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- ธนาวุฒิ พิมพ์กิ และจันทนา ฤทธิ์สมบุรณ์. (2553). **การประยุกต์ใช้แนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงกับวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดจันทบุรี.** จันทบุรี : คณะเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก.
- ภาสกร นันทพานิช กรรณิการ์ บังเกตุ และศาครินทร์ ดวงตะวัน. (2549). **การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการกลุ่มผู้ผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในจังหวัดศรีสะเกษ.** อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- บุญอนันต์ พินัยทรัพย์ และ พลาพรรณ คำพรรณ. (2549). **โครงการศึกษาชุมชนเข้มแข็ง กระบวนการสร้างสรรค์ คีนพลังสู่ชุมชน : หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์.** รายงานวิจัย. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- อารยา อิงไพบูลย์กิจ และ ลภวัน ทองนำ. (2556). **การประยุกต์หลักการจัดการธุรกิจตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดสุรินทร์.**วารสารวิชาการและวิจัย มทร.พระนคร. ฉบับพิเศษ , 12-19